

Stanovisko Slovenskej republiky k Piatemu posudku o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike

I. Slovenská republika oceňuje dialóg s Poradným výborom Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v rámci piateho kola hodnotenia implementácie záväzkov vyplývajúcich z dohovoru v Slovenskej republike.

II. Slovenská republika berie na vedomie kritické hodnotenie pretrvávajúcich nedostatkov a nedoriešených problémov v oblasti postavenia národnostných menšín. Detailne rozpracované zistenia Poradného výboru a hodnotenie plnenia jednotlivých ustanovení dohovoru budú predmetom dôsledného skúmania, posúdenia a interaktívneho dialógu vecne príslušných orgánov a inštitúcií Slovenskej republiky.

III. Slovenská republika sa nestotožňuje s konštatovaním Poradného výboru Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín, že „Na Slovensku je celkovo nedostatočné porozumenie toho, že práva menšín sú neoddeliteľnou súčasťou ľudských práv a že práva menšín si vyžadujú osobitnú pozornosť a špecializované opatrenia“. Preskúmaním celého Piateho posudku Poradného výboru Rady Európy a jeho kritického hodnotenia neboli zistené skutočnosti, ktoré by mali byť základom pre tak negatívne tvrdenie Poradného výboru o stave ochrany práv príslušníkov národnostných menšín v Slovenskej republike. Slovenská republika preto žiada Poradný výbor Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín, aby uviedol konkrétne zistenia, na základe ktorých konštatuje, že v Slovenskej republike je celkovo nedostatočné porozumenie a) nedeliteľnosti práv príslušníkov národnostných menšín a ľudských práv v Slovenskej republike; b) potreba osobitnej pozornosti a špecializovaných opatrení pre príslušníkov národnostných menšín v Slovenskej republike.

IV. Transparentnosť vyhodnocovania monitorovacieho procesu bude v Slovenskej republike zabezpečená zverejnením Piateho posudku Poradného výboru dohovoru a predmetného stanoviska Slovenskej republiky a komplexnou analýzou rezolúcie Výboru zástupcov ministrov Rady Európy zo strany všetkých vecne príslušných orgánov a inštitúcií Slovenskej republiky.

V. Vláda Slovenskej republiky na základe komplexnej analýzy rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy stanoví úlohy všetkým vecne príslušným orgánom a inštitúciám štátnej správy zamerané na dôsledné procesovanie a postupné odstraňovanie zistených nedostatkov v rámci ďalšej, cielenej implementácie Rámcového dohovoru Rady Európy na ochranu národnostných menšín.

1. Vláda Slovenskej republiky si uvedomuje naliehavosť riešenia problémov Rómov a táto agenda patrí medzi jej priority aj v rámci Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2021 - 2024. Rovnako sa začala aktívne venovať riešeniu nútených sterilizácií rómskych žien pred rokom 2004 a pracuje na príprave novej schémy posudzovania nárokov a odškodnenia obetí sterilizácií. Vláda Slovenskej republiky prijala 7. apríla 2021 uznesením č. 181/2021 Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (ďalej len „Stratégia 2030“), ktorá definuje päť strategických priorít: vzdelávanie, bývanie, zamestnanosť, zdravie a boj s protirómskym rasizmom.

1.1. Splnomocnenec vlády pre rómske komunity na základe uznesenia vlády č. 181/2021 zo 7. apríla 2021 vypracoval v procese participatívneho dialógu Akčné plány Stratégie 2030 (ďalej len „akčné plány“), pre oblasti: vzdelávanie, bývanie, zamestnanosť, zdravie boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie. Akčné plány boli vypracované na roky 2022 – 2024 a prijaté uznesením vlády SR č. 256/2022 zo dňa 6. apríla 2022. Akčné plány sa budú ďalej tvoriť v trojročných cykloch, a to 2025 – 2027 a 2028 – 2030.

1.2. V akčnom pláne pre prioritnú oblasť vzdelávanie - v čiastkovom ciele č. 6: Rozvíjať rómsku národnostnú identitu a podporovať realizáciu práv Rómov ako národnostnej menšiny, s osobitým zreteľom na jazykové práva - sú rozpracované ciele, v rámci ktorých sa má zabezpečiť vzdelávanie v materinskom jazyku pre deti a žiakov z marginalizovaných rómskych komunít na všetkých stupňoch vzdelávania; podporiť rozvoj národnostného školstva pre rómsku národnostnú menšinu na všetkých stupňoch vzdelávania; podporiť vedecké, vzdelávacie a výskumné činnosti v oblasti rómskeho jazyka a reálií, rómskej kultúry a umenia a zabezpečiť dostupnosť a vymožitelnosť práva komunikovať v materinskom jazyku Rómov v praxi. Opatrenia majú byť zabezpečované konkrétnymi aktivitami zodpovednými gestormi, resp. partnermi.

1.3. Na základe uznesenia vlády SR č. 181/2021 zo 7. apríla 2021 bola súčasne poverená ministerka kultúry SR vypracovaním dokumentu „Vízie uchovania a rozvoja rómskej kultúry, jazyka a podpory identity do roku 2030“ s termínom plnenia k 31. máju 2022. Impulzom na jej vytvorenie bol strategický a koncepcný materiál Stratégia 2030. Pripravovaná vízia predstavuje súbor čiastkových cieľov a opatrení, ktoré smerujú k uchovávaniu a rozvoju rómskej kultúry a jazyka, aby tak došlo k posilneniu identity, ako jedného z dôležitých faktorov prispievajúceho k zastaveniu segregácie rómskych komunít a k následnému pozitívnemu obratu v sociálnom začleňovaní, či k zmene postojov väčšinovej populácie k rómskej národnostnej menšine a zlepšeniu spolužitia. Cieľom je aj podpora uplatňovania práv príslušníkov národnostnej menšiny v oblasti používania rómskeho jazyka.

1.4. Problematika segregácie vo výchove a vzdelávaní je, nielen pre rómske deti, ale aj deti zdravotne znevýhodnené a zo sociálne znevýhodneného prostredia, jednou z priorit Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVŠ SR“) v rámci presadzovania inkluzívnej filozofie v slovenskom školstve. Daná problematika je spracovaná v dvoch strategických dokumentoch, a to v Stratégii inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní, ktorú vláda SR schválila svojím uznesením č. 732/2021 z 8. decembra 2021 a v Pláne obnovy a odolnosti SR. Výstupmi týchto dokumentov sú rôzne opatrenia, obsiahnuté v akčných plánoch alebo iných desegregačných projektoch, ktorých realizáciou by malo dôjsť k znižovaniu a až k samotnému ukončeniu segregácie istých skupín detí, žiakov a študentov v školách.

1.5. V prípade desegregácie vzdelávacieho systému už boli realizované niektoré opatrenia vyplývajúce z Nultého akčného plánu k Stratégii inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní. Tieto opatrenia boli zatiaľ iba legislatívneho charakteru, ale svojou realizáciou vytvárajú priestor k tomu, aby sa mohli realizovať ďalšie konkrétnejšie opatrenia uvedené v akčných plánoch, ktoré budú nasledovať.

1.6. Z hľadiska prijatia opatrení na ďalšie zvýšenie predškolskej dochádzky rómskych detí a prípadného predĺženia trvania povinnej predškolskej dochádzky a ďalšieho znižovania ich absencie v škole, plánuje MŠVVŠ SR zvýšiť predprimárnu zaškolenosť detí na úroveň 95% do roku 2030 (vo veku od 4 rokov do začiatku povinnej školskej dochádzky) so zameraním primárne na deti v núdzi, na deti zo sociálne znevýhodneného prostredia a deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

1.7. Aktuálne je už na území Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. septembra 2021 pre každé dieťa, ktoré dosiahne päť rokov veku predprimárne vzdelávanie povinné. Zároveň sa Slovenská republika zaväzuje v Pláne obnovy a odolnosti k zavedeniu právneho nároku na miesto v materskej škole alebo inom predškolskom zariadení pre deti od 3 rokov, ak o to rodičia prejavia záujem.

1.8. K problematike vysokého testovania a diagnostiky osobitých potrieb nielen rómskych detí sa MŠVVŠ SR venuje rovnako v oboch vyššie uvádzaných strategických dokumentoch. Z tohto hľadiska MŠVVŠ SR pristúpilo k reforme systému poradenstva a prevencie, nakoľko zastáva názor, že je potrebné klásť dôraz aj na včasnú diagnostiku, včasnú intervenciu a poradenstvo v rodine a v zariadeniach už počas raného veku dieťaťa. Včasná diagnostika potrieb dieťaťa a následná vhodne vybraná pravidelná intervencia, vedie k eliminácii prípadov pokračovania v povinnom predprimárnom vzdelávaní, predchádzaniu neúspechu v školskom vzdelávaní, nútenému vylúčeniu do domáceho vzdelávania, ako aj ďalšiemu sociálnemu vylúčeniu.

1.9. Súčasťou Organizačnej štruktúry MŠVVŠ SR je Sekcia národnostného a celoživotného vzdelávania a Odbor národnostného školstva. Po organizačných a personálnych zmenách sa sekcia i odbor dobudovávajú do plánovaného stavu a na ich čele stoja v rámci riadiacich funkcií príslušníci maďarskej národnostnej menšiny. Na MŠVVŠ SR funguje taktiež odbor inkluzívneho vzdelávania v priamej pôsobnosti štátnej tajomníčky MŠVVŠ SR.

1.10. V aplikačnej praxi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) je zavedených niekoľko pozitívnych opatrení, pokiaľ ide o rómsku národnostnú menšinu, pri zamestnávaní asistentov učiteľov v materských školách, aby dokázali komunikovať s deťmi v ich „materinskom jazyku“ alebo prostredníctvom finančného príspevku na zamestnávanie osôb v najmenej rozvinutých okresoch, s cieľom bojovať proti dlhodobej nezamestnanosti.

2. O posilnení mandátu verejného ochrancu práv, sa uvažuje v spojení s vytvorením národného preventívneho mechanizmu podľa Opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému alebo neľudskému zaobchádzaniu alebo trestaniu (ďalej len „OPCAT“), v rámci ktorého by mal byť posilnený mandát aj zdroje verejného ochrancu práv, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím a komisára pre deti. Súvisiaca legislatíva SR by mala byť prijatá v roku 2022.

2.1. Vzhľadom na nezávislý status Slovenského národného strediska pre ľudské práva sa javí ako žiadúce, aby Slovenské národné stredisko pre ľudské práva z vlastnej iniciatívy zvyšovalo povedomie o svojej činnosti, možnostiach poskytovania bezplatnej právnej pomoci obetiam diskriminácie, a to aj prostredníctvom svojich informačných kampaní.

2.2. V rámci Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2021 – 2024 sa vláda SR zaviazala zefektívniť a skvalitniť systém podpory a ochrany ľudských práv, vrátane nezávislých mechanizmov a mimovládnych organizácií, a preto sa v budúcnosti predpokladá otvorenie dialógu ohľadom posilnenia nezávislého inštitucionálneho rámca na boj proti diskriminácii.

3. Povojnové zákonodarstvo z roku 1945 týkajúce sa majetkových otázok obyvateľstva žijúceho na území dnešnej Slovenskej republiky malo svoje historické determinanty. Bolo súčasťou povojnového usporiadania Európy a nemožno ho vnímať inak ako v historickom kontexte.

3.1. Právne normy z uvedeného obdobia sú síce súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, avšak boli konzumované ich realizáciou v povojnovom období, v súčasnosti sú preto vyhasnuté a nezakladajú nové právne vzťahy.

3.2. Pokiaľ sú individuálne majetkové nároky predmetom súdnych konaní, ich riešenie je v rukách nezávislých a nestranných slovenských súdov. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne SR. Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR sa ten, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Slovenské správne a súdne orgány postupujú a rozhodujú v súlade s platným právnym poriadkom. Právny poriadok Slovenskej republiky obsahuje inštitúty viac inštančného preskúmavania súdnych rozhodnutí.

3.3. Akékoľvek obavy zástupcov národnostných menšín z možných nepriaznivých vplyvov predmetnej povojnovej legislatívy považujeme za neopodstatnené.

3.4. Individuálne majetkové nároky považuje Slovenská republika v bilaterálnych slovensko-maďarských vzťahoch za urovnané na základe tzv. Štrbského protokolu z roku 1949. Odsun maďarského obyvateľstva po II. svetovej vojne sa uskutočnil na základe medzinárodnej zmluvy medzi ČSR a Maďarskom, teda nešlo o jednostranné opatrenie Československa o odsune alebo vyhnaní, ale išlo o výmenu obyvateľstva. Dekréty prezidenta ako aj odsun maďarského obyvateľstva je potrebné vnímať v historickom kontexte a v nadväznosti na výsledky Druhej svetovej vojny. Tak, ako Druhá svetová vojna, aj tieto opatrenia prinášali svojimi, často nerozlišujúcimi účinkami a plošným uplatnením viacero individuálnych krívd a individuálnych tragédií. Boli to však legálne a legitímne opatrenia.

4. Fond na podporu kultúry národnostných menšín („Fond“) je jedným z najdôležitejších nástrojov na realizáciu podpornej politiky štátu vo vzťahu ku kultúre národnostných menšín žijúcich v Slovenskej republike a zároveň aj nástrojom plnenia medzinárodnoprávných záväzkov Slovenskej republiky v tejto oblasti, vrátane záväzkov vyplývajúcich z Rámcového dohovoru na ochranu práv národnostných menšín. Fond poskytuje finančné prostriedky na podporu aktivít s cieľom zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín, výchovy a vzdelávania k právam osôb patriacich k národnostným menšinám a zabezpečenia interkultúrneho dialógu a porozumenia v súlade s platnou legislatívou.

4.1. Fond zároveň zohľadnil viacero požiadaviek zo strany národnostných menšín (vrátane málopočetných menšín), ako aj z vlastnej iniciatívy, ktoré smerovali k ústretovejšiemu prístupu k prijímateľom podpory. V súlade so schémou štátnej pomoci poskytovanej v Slovenskej republike prostredníctvom Fondu, stanovil a pridal Fond v prípade periodickej tlače medzi oprávnené výdavky aj prevádzkové náklady nevyhnutne potrebné na realizáciu projektov žiadateľa.

4.2. V roku 2022 bol po prvýkrát zverejnený harmonogram výziev na predkladanie žiadostí o dotácie, aby sa budúci žiadatelia vedeli včas pripraviť na predloženie svojho projektu Fondu. Jednotlivé výzvy boli vyhlásené v dňoch 11., 15. a 28. februára 2022, t. j. ihneď po schválení Štruktúry podpornej činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín na rok 2022.

4.3. V marci 2022 bol s účinnosťou od 15. apríla 2022 novelizovaný zákon č. 138/2017 Z.z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín. Uvedenou novelou zákona sa zvýšil príspevok do Fondu z 8 000 000 eur na 8 300 000 eur, pričom percento, ktoré je Fond oprávnený použiť na vlastnú prevádzku, sa zvýšilo z 5 % na 6 %. Táto novela zákona reagovala na akútnu potrebu zabezpečiť dostatočné finančné zdroje na pokrytie personálnych a materiálnych kapacít pre úplné, systematické a včasné plnenie úloh Fondu, a tým zefektívniť a skvalitniť jeho fungovanie. Zároveň vytvára podmienky odbúrania nedostatkov v podobe meškania vyplácania dotácií a kontroly vyúčtovania poskytnutých finančných prostriedkov, ale aj uskutočňovania systematického monitoringu s cieľom neustáleho skvalitňovania projektovej podpory a vytvárania priaznivých podmienok pre rozvoj kultúry národnostných menšín v spolupráci s relevantnými subjektami.

5. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyhlásil rozsudky proti Slovenskej republike v troch prípadoch týkajúcich sa sterilizácií žien bez ich informovaného súhlasu:

- V.C. proti SR (rozsudok z 8. novembra 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. februára 2012);
- N.B. proti SR (rozsudok z 12. júna 2012; nadobudol právoplatnosť 12. septembra 2012)
a
- I.G., M.K. a R.H. proti SR (rozsudok z 13. novembra 2012; nadobudol právoplatnosť 29. apríla 2013).

V prípade V. C. proti SR ESLP nepožadoval, aby vnútroštátne orgány začali trestné konanie z vlastnej iniciatívy, pretože nezistil, že by lekári konali so zlým úmyslom alebo so zámerom zle zaobchádzať so sťažovateľkou. ESLP neuznal namietané porušenie procesnej časti čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v prípade V.C. proti SR týkajúce sa neúčinnosti vyšetrovania.

V ďalšom prípade N.B. proti SR, ESLP neprijal sťažovateľkinu sťažnosť, že Slovenská republika neuskutočnila účinné vyšetrovanie jej sterilizácie. ESLP uviedol, že trestné oznámenie sťažovateľky bolo preskúmané na troch stupňoch konania a Generálna prokuratúra SR uznala, že sťažovateľka bola sterilizovaná v rozpore s právnymi predpismi SR, nakoľko jej zákonný zástupca nedal súhlas so zákrokom.

K záveru o porušení čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, v jeho procesnej časti dospel ESLP len v prípade I.G., M.K. a R.H. proti SR, a to pod vplyvom konkrétnych skutkových okolností prípadu.

Predložené dôkazy ESLP nepresvedčili, že by išlo o organizovanú politiku, alebo že by správanie zdravotníckeho personálu bolo rasovo motivované. Rozsudky ESLP nepotvrdili tvrdenia o mnohopočetných nezákonných sterilizáciách rómskych žien. Opatrenia vykonaná SR v súvislosti s výkonom uvedených rozsudkov (legislatívne a iné) sú v súčasnosti sledované Výborom ministrov Rady Európy.

5.1. Dňa 24. novembra 2021 bol uznesením vlády SR č. 674/2021 prijatý materiál „Ospravedlnenie vlády SR za sterilizácie žien v rozpore s právom“. Vláda SR odsúdila praktiky, ktoré viedli k nezákonným sterilizáciám uskutočneným pred rokom 2004.

5.2. Legislatívne a ďalšie na vec sa vzťahujúce opatrenia vykonané SR v súvislosti s výkonom uvedených rozsudkov sú v súčasnosti sledované Výborom ministrov Rady Európy. Sťažovateľkám bolo vyplatené súdom priznané finančné zadosťučinenie. Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej len „MS SR“) aktuálne spolupracuje s Ministerstvom zdravotníctva SR na príprave schémy posudzovania nárokov a odškodnenia obetí sterilizácií v rozpore s právom.

5.3. Novozriadená spoločná pracovná skupina plánuje identifikovať osoby, na ktoré by sa vzťahovala sterilizácia bez informovaného súhlasu, a to komunikáciou s terénymi pracovníkmi z programu Zdravé regióny, s verejnými ochrancom práv, hlavným odborníkom pre gynekológiu a pôrodníctvo a rozhovormi s expertmi v Českej republike.

6. Systém bezplatnej právnej pomoci v prípade obetí diskriminácie je potrebné vnímať nielen cez kompetencie Centra právnej pomoci, ale aj Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ktoré zabezpečuje právnu pomoc pre širší okruh dotknutých osôb a nie je viazané posudzovaním podmienok materiálnej núdze. V prípade trestných konaní sa z obetí diskriminácie môžu stať najmä obeť nenávistných trestných činov, ktorým je zabezpečovaná právna pomoc prostredníctvom subjektov poskytujúcich pomoc obetiam trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Systém právnej pomoci je v súčasnosti zabezpečený viacerými zložkami, kedy Centrum právnej pomoci poskytuje právnu pomoc v civilných konaniach, subjekty poskytujúce pomoc obetiam trestných činov v trestných konaniach a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva poskytuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a je oprávnené zastupovať obeť diskriminácie v antidiskriminačných sporoch.

7. Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o tvorbe právnych predpisov“) upravuje formu účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu, a to napr. prostredníctvom zverejňovania predbežnej informácie, kedy je verejnosť vopred informovaná o príprave návrhu právneho predpisu a jeho základnej úprave, ktorú má obsahovať. Rovnako má verejnosť možnosť priamo predkladať pripomienky k jednotlivým ustanoveniam návrhu právneho predpisu v ďalšom štádiu legislatívneho procesu, ktorým je pripomienkové konanie.

7.1. V súlade s § 10 ods. 4 zákona o tvorbe právnych predpisov sa proces rozporového konania so zástupcom verejnosti môže uskutočniť, ak predkladateľ nevyhovel pripomienke, ktorú uplatnil väčší počet fyzických osôb alebo právnických osôb zo strany verejnosti a zároveň

súčasťou pripomienky je splnomocnenie zástupcovi verejnosti na ich zastupovanie (hromadná pripomienka). Rozporové konanie so zástupcom verejnosti sa uskutoční vždy, ak predkladateľ nevyhovel hromadnej pripomienke, s ktorou sa stotožnilo aspoň 500 fyzických osôb alebo právnických osôb. Ak sa hromadná pripomienka uplatnila v elektronickej podobe prostredníctvom portálu, zoznam fyzických osôb a právnických osôb, ktoré sa stotožnili s hromadnou pripomienkou, možno predkladateľovi zaslať aj iným spôsobom ako prostredníctvom portálu.

7.2 Vládny návrh novely zákona o štátnom občianstve bol prerokovaný na 55. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky a schválený Národnou radou SR 16. februára 2022. Prezidentka Slovenskej republiky, Zuzana Čaputová, novelu zákona podpísala dňa 7. marca 2022. Zákon č. 72/2022 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nadobudol účinnosť 1. apríla 2022.

7.3. Hlavnou kritikou maďarskej menšiny k novele zákona o štátnom občianstve bolo, že z ich pohľadu nerieši situáciu občanov, ktorí by mohli nadobudnúť ďalšie (druhé štátne) občianstvo inou cestou ako rodinnou väzbou, či určitou formou pobytu (napr. trvalého). Poukazuje sa najmä na záujem nadobudnúť občianstvo na báze príslušnosti k národnostnej menšine, čo by malo zahŕňať najmä príslušníkov národnostných menšín v SR. Ide najmä o Maďarov, ale perspektívne aj o Chorvátov či Srbov žijúcich v Slovenskej republike, ktorí mali záujem nadobudnúť druhé občianstvo na základe ich národnostnej príslušnosti.

7.4. Slovenská republika je zástancom zásady tzv. efektívneho občianstva a nazerá na štátne občianstvo nielen ako na právny vzťah medzi štátom a občanom, ale aj ako na širší faktický a morálny záväzok. Uvedený prístup zohľadňuje aj novela zákona o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

7.5. V súlade s prijatou novelou zákona o štátnom občianstve Slovenskej republiky sa zmierňujú podmienky, za ktorých prichádza k strate občianstva. Slovenskí občania tak v zmysle tejto legislatívnej úpravy o štátnom občianstve nestratia občianstvo SR, ak v čase nadobudnutia cudzieho občianstva mali v tomto štáte pobyt (povolený, registrovaný alebo inak evidovaný) najmenej 5 rokov a predložia o tom doklady.

7.6. Novela zákona o štátnom občianstve ustanovuje aj ďalšie výnimky, na základe ktorých nedôjde k strate občianstva. K dvom výnimkám, ktoré už existovali v doposiaľ platnom zákone (nadobudnutie cudzieho štátneho občianstva manžela počas trvania manželstva a nadobudnutie cudzieho štátneho občianstva narodením), pribudnú podľa novely ďalšie dve výnimky, to znamená, že k strate občianstva nedôjde ani vtedy, ak bolo cudzie štátne občianstvo nadobudnuté osvojením, alebo ho nadobudlo maloleté dieťa.

7.7. Novela zákona o štátnom občianstve ďalej ustanovuje, že bývalým občanom SR sa štátne občianstvo SR udelí na základe žiadosti, po splnení zákonom ustanovených podmienok (najmä bezúhonnosti), za predpokladu, ak mali na území iného štátu, ktorého štátne občianstvo nadobudli, pobyt (povolený, registrovaný alebo inak evidovaný) najmenej 5 rokov.

7.8. Na rozdiel od platného právneho stavu do 31. 3. 2022, žiadatelia v zmysle novej právnej úpravy nebudú musieť splňať podmienku pobytu na území Slovenskej republiky, čiže budú odbremenení od povinnosti prihlasovať sa ako cudzinci na pobyt na území SR na príslušnom oddelení cudzineckej polície. Značne sa im tým uľahčí podávanie žiadostí. Občania iných členských štátov EÚ sa musia totiž teraz prihlasovať na pobyt na Slovensku osobne. Bývalí občania SR budú naďalej oslobodení od jazykovej skúšky.

7.9. Osobám so statusom Slováka žijúceho v zahraničí sa udelí štátne občianstvo SR za predpokladu, ak majú povolený pobyt na území SR a ak sa žiadateľ významne zaslúžil o prínos pre komunitu Slovákov žijúcich v zahraničí v oblastiach ekonomickej, vedeckej, technickej, kultúrnej alebo športovej. V praxi tak vzniknú dve kategórie žiadateľov s postavením Slováka žijúceho v zahraničí. Jedna kategória budú žiadatelia bez tzv. prínosu pre komunitu, ktorí vo vzťahu k pobytu budú musieť splniť podmienku najmenej 3-ročného pobytu na území SR, o ich žiadosti bude rozhodovať Ministerstvo vnútra SR, pričom proti rozhodnutiu bude možné podať opravný prostriedok - rozklad, o ktorom rozhoduje minister vnútra SR na základe návrhu osobitnej komisie. Druhou kategóriou budú žiadatelia s postavením Slováka žijúceho v zahraničí s tzv. prínosom pre komunitu, u ktorých sa vo vzťahu k pobytu bude vyžadovať iba podmienka naplnenia povoleného pobytu na území Slovenskej republiky o ich žiadosti bude rozhodovať priamo minister vnútra SR. Proti rozhodnutiu nebude možné podať rozklad.

7.10. Vo vzťahu k potomkom bývalých československých občanov narodených na území SR, títo budú môcť požiadať o udelenie štátneho občianstva SR za podmienky povoleného pobytu na území SR bez špecifikácie jeho dĺžky.

8. Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „RVLP“) nemá kompetenciu jednostranne uznať národnostnú menšinu, príp. zmeniť Štatút Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej len „štatút“). Proces nadobudnutia statusu národnostnej menšiny s jeho osobitným, právnym a politickým režimom nie je formalizovaný.

8.1. V zmysle čl. 10 ods. 2 Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, môže podnet na zmenu štatútu podať ktorýkoľvek člen alebo členka Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej len „VNMES“). Následne je tento návrh prerokovaný VNMES a až po jeho schválení je predkladaný na schválenie RVLP. Aj z tohto dôvodu preto nie je možné, aby ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky a predsedníčka RVLP jednostranne rozšírila členstvo vo VNMES o skupinu obyvateľov na etnickom základe.

8.2. Podľa Štatistického úradu SR a výsledkov SOBD 2021 uviedlo goralskú národnosť 537 obyvateľov s trvalým pobytom v 95 obciach SR. Goralskú národnosť ako ďalšiu národnosť uviedlo 4 736 obyvateľov s trvalým pobytom v 275 obciach.

8.3. Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny ako najvyšší participatívny orgán príslušníkov národnostných menšín na rozhodovanie o veciach, ktoré sa ich týkajú, má vo svojom štatúte, pokiaľ ide o vyjadrovanie názorov príslušníkov národnostných menšín

vytvorenú možnosť prijať uznesenie podľa povahy veci v mene celého výboru, v mene viacerých národnostných menšín alebo v rámci jednej národnostnej menšiny. V štatúte VNMES je taktiež ustanovená zásada, že riešiť otázky konkrétnej národnostnej menšiny, ktoré sa týkajú viacerých národnostných menšín na zasadnutí výboru bez účasti jej zástupcu, nie je možné. Dôležitou právomocou VNMES je aj prijímanie tzv. zásadných stanovísk, ktoré sú pre Radu vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť záväzné.

8.4. V súvislosti s postavením všetkých výborov, ktoré sú stálymi poradnými orgánmi RVLP bolo prijaté uznesenie č. 273 z 18. októbra 2021, ktorým RVLP vyzvala svoje výbory o predloženie stanoviska k diskusnému dokumentu pracovnej skupiny RVLP pre riešenie zmysluplnosti RVLP a jej účelu, a to najmä k otázkam postavenia výborov a ich vzťahu k RVLP. V nadväznosti na uvedené, VNMES rokoval 3. decembra 2021 na svojom zasadnutí o dvoch alternatívach predložených RVLP. Prvá alternatíva sa týkala zachovania súčasného postavenia VNMES ako stáleho expertného orgánu RVLP, posilnenia postavenia podpredsedu/podpredsedníčky VNMES za občiansku spoločnosť a zefektívnenia realizácie komunikácie zásadných stanovísk VNMES voči RVLP. Druhá alternatíva navrhovala vznik Rady vlády SR pre národnostné menšiny a etnické skupiny ako samostatného poradného orgánu vlády SR. VNMES uznesením č. 184 z 3. decembra 2021 požiadal predsedníčku RVLP a ministerku spravodlivosti SR vytvoriť samostatnú Radu vlády SR pre národnostné menšiny a etnické skupiny ako poradný orgán vlády SR. Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny a predseda VNMES písomne informoval tajomníka RVLP o prijatí predmetného uznesenia vrátane detailných výsledkov hlasovania. Predmetné uznesenie VNMES je v riešení, a to vzhľadom na jeho súvis s pripravovaným zákonom o postavení príslušníkov národnostných menšín, ako aj potrebou novelizácie zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (kompetenčný zákon SR).

8.4. Oblasť používania jazykov národnostných menšín je v zmysle Štatútu VNMES v gescii splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, ktorý zabezpečuje preklady vzdelávacích alebo propagačných materiálov, ako aj kľúčových slovenských právnych predpisov a vzorov úradných dokumentov do maďarského, rómskeho, rusínskeho, ukrajinského a nemeckého jazyka, a zároveň dodržiava jednotnú odbornú terminológiu.

8.5. Vzor označenia hlasovacej miestnosti bol na podklade Ministerstva vnútra SR pre účely volieb vydaný až v 5 menšinových jazykoch (maďarskom, rómskom, rusínskom, ukrajinskom a nemeckom jazyku).

8.6. Na základe stanoviska Štatistického úradu SR a výsledkov sčítania SODB 2021 je potrebné informovať, že pri otázke „ Aká je vaša národnosť?“ sa k rómskej národnosti prihlásilo 67 179 obyvateľov (tzn. 1,2 % populácie) a pri otázke „Hlásite sa aj k ďalšej národnosti?“ sa k rómskej národnosti prihlásilo 88 985 obyvateľov. Príslušnosť k rómskej národnosti teda spolu deklarovalo 156 164 obyvateľov. Pri SODB 2011 sa k rómskej národnosti prihlásilo 105 738 obyvateľov, čo predstavuje 2 % z celkovej populácie. Podľa Atlasu rómskych komunít z roku 2013 bol odhadovaný počet Rómov 402 840 (7,5 % z celkovej populácie).

8.7. V sčítaní v roku 2021 sa k rómskej národnosti prihlásilo 67 179 obyvateľov s trvalým pobytom a rómsku národnosť ako ďalšiu národnosť si uviedlo 88 985 obyvateľov. Údaje sú verejne dostupné na webovom sídle zriadenom Štatistickým úradom SR za účelom publikovania výsledkov SODB 2021 www.scitanie.sk.

8.8. Na základe porovnania výsledkov sčítania vykonaných na území SR v roku 2001 a 2011, Štatistický úrad SR dopĺňa aktuálne dáta a uvádza, že sčítaní v roku 2021 sa podľa otázky „*Aká je vaša národnosť*“ prihlásilo k maďarskej národnosti 422 065 obyvateľov, k rómskej 67 179 obyvateľov, k rusínskej 23 746, k českej 28 996, k ukrajinskej 9 451, k poľskej 3 771, k nemeckej 3 318, k ruskej 3 245 a k bulharskej 1 106.

8.9. Vo veci vyjadrenej obavy zástupcov národnostných menšín z výkladu výsledkov SODB 2021 pokiaľ ide o „národnosť“ a jeho vplyvu na požívanie práv osôb patriacich k národnostným menšinám, Štatistický úrad SR jednoznačne vyslovil, že celý postup analyzovania údajov týkajúcich sa multietnicity (resp. kumulatívnej - dvojitej národnosti – t. j. národnosti a ďalšej národnosti) bol komunikovaný v rámci expertnej pracovnej skupiny ku zberu údajov o národnosti pri príprave SODB 2021, ktorej vytvorenie malo základ v Národnom akčnom pláne pre sčítanie domov a bytov 2021 – strategickom ciele č. 5 („Venovať zvýšenú pozornosť osobitným skupinám a skupinám obyvateľov, ktorých sčítanie si vyžiada špecifický prístup“ – aktivita: zriadenie expertnej pracovnej skupiny). Členmi a členkami expertnej pracovnej skupiny boli zástupcovia Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, ÚSVRK, Štatistický úrad SR, ale aj nominanti (experti v danej oblasti) za každú národnostnú menšinu v Slovenskej republike. Výbor RVLP bol pravidelne informovaný o tom, že Štatistický úrad SR v rámci šírenia a ďalšieho využitia výsledkov SODB 2021 vie zverejňovať vyhodnotené údaje za každú otázku ohľadom národnosti samostatne, tak ako aj vie poskytnúť konkrétne údaje a dáta za jednotlivé kombinácie (t.j. národnosť, ďalšia národnosť).

8.10. Analýza výsledkov sčítania SODB 2021 bola zrealizovaná na základe uznesenia VNMES č. 188 z 3. decembra 2021, ktorým VNMES uložil predsedovi výboru a splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny zriadiť pracovnú skupinu zloženú z nominovaných zástupcov výboru komory za národnostné menšiny, zástupcov komory za ústredné orgány štátnej správy, zástupcu Štatistického úradu SR, ako aj vybraných stále prizývaných členov výboru pre vypracovanie interpretačných rámcov zo SODB 2021 týkajúcich sa národnosti, ďalšej národnosti a materinského jazyka obyvateľov. Návrh na zriadenie pracovnej skupiny nadväzoval na výsledky SODB 2021, v rámci ktorého sa po prvý krát získavali údaje o multietnickej príslušnosti obyvateľov na území Slovenskej republiky, na ktoré je naviazaný predovšetkým výkon zákona č. 184/1999 Z.z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov, ako aj ďalších legislatívnych predpisov. Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny v nadväznosti na predmetné uznesenie zriadil pracovnú skupinu, ktorej cieľom bolo prijatie reprezentatívneho stanoviska ohľadom interpretácie výsledkov SODB 2021 týkajúcich sa národnosti, ďalšej národnosti a materinského jazyka obyvateľov. Výbor RVLP uznesením č. 191 z 28. februára 2022 schválil reprezentatívne stanovisko pracovnej skupiny interpretovať výsledky SODB 2021 týkajúcich sa národnosti a ďalšej národnosti ako súčet oboch národnostných kategórií; uložil predsedovi VNMES informovať RVLP o interpretácii výsledkov SODB 2021 týkajúcich sa národnosti a ďalšej národnosti ako

súčtu obidvoch národnostných kategórií a prostredníctvom vedúceho Úradu vlády SR predložiť návrh na interpretáciu výsledkov SODB 2021 týkajúcich sa národnosti a ďalšej národnosti ako súčtu obidvoch národnostných kategórií vláde SR. Predmetné uznesenie VNMES sa aktuálne plnení a v súčasnosti prebieha legislatívny proces prerokovania predmetného materiálu v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

8.11. Na základe výsledkov SODB 2021 a ich interpretácie podľa národnosti a ďalšej národnosti ako súčtu obidvoch národnostných kategórií by sa tak zoznam obcí, v ktorých obyvatelia Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva, zvýšil o 127 obcí, zo 638 na 765, v ktorých je 816 skupín národnostných menšín s podielom 15% a viac. Limit najmenej 15% spĺňa:

- maďarská národnostná menšina v 517 obciach (512 obcí spĺňajúcich 20 % limit + 5 obcí spĺňajúcich 15 % limit)
- rusínska národnostná menšina v 156 obciach (68 obcí s 20% spĺňajúcich 20 % limit + 88 obcí spĺňajúcich 15 % limit)
- rómska národnostná menšina v 123 obciach (57 obcí spĺňajúcich 20 % limit + 66 obcí s 15 % limitom)
- ukrajinská národnostná menšina v 18 obciach (18 obcí spĺňajúcich 20 % limit + 0 obcí spĺňajúcich 15 % limit)
- nemecká národnostná menšina v 1 obci (1 obec spĺňajúca 20 % limit + 1 spĺňajúca 15 % limit)

8.8. Sčítací dotazník obsahoval tieto dve otázky: „Aká je Vaša národnosť?“ a „Hlásite sa aj k ďalšej národnosti?“ Sčítací dotazník obsahoval aj otázku: „Aký je Váš materinský jazyk?“ Vysvetlenie metodiky sčítania sa sprístupnilo v slovenčine i v jazykoch národnostných menšín na webovom sídle splnomocnenca pre národnostné menšiny a webovom sídle Štatistického úradu SR.

9. Od 1. februára 2017 vyšetrujú extrémistické trestné činy páchané z nenávisti policajti Národnej kriminálnej agentúry (NAKA). V roku 2021 Národná kriminálna agentúra celkovo konala v 334 trestných veciach týkajúcich sa trestných činov extrémizmu podľa § 140a Trestného zákona. Uvedený počet zahŕňa všetky trestné veci, ktoré Národná kriminálna agentúra v roku 2021 procesne riešila a v ktorých konala postupom podľa Trestného poriadku, bez ohľadu na záverečný výsledok trestného konania. Z celkového počtu 334 trestných vecí bolo 177 trestných vecí prijatých do vyšetrovania, 150 neukončených vecí prešlo z minulého obdobia a 7 trestných vecí ukončených v minulých obdobiach bolo v roku 2021 znovu obnovených. Pokiaľ ide o štruktúru trestných činov v konaniach, v ktorých bolo začaté trestné stíhanie, z hľadiska druhu trestného činu extrémizmu, v roku 2021 bolo zaznamenaných najviac trestných činov prejavu sympatie k hnutiu smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 Trestného zákona¹, ktorých bolo 37. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim

¹ § 422 Trestného zákona „Kto verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, najmä používaním zástav, odznakov, rovnôšiat alebo hesiel, prejavuje sympatie k skupine, hnutiu alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, alebo ktorá hlása rasovú, etnickú, národnostné, náboženskú nenávisť, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

trestným činom bol trestný čin prechovávanie extrémistického materiálu podľa § 422c Trestného zákona, v počte 31 prípadov.

9.1. V menšej miere - 20 prípadov - sa vyskytli trestné činy spáchané z osobitného motívu podľa § 140 písm. e) Trestného zákona Slovenskej republiky, teda z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, pohlavie, sexuálnu orientáciu, politické presvedčenie alebo náboženské vyznanie. V prípade trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona sa jednalo o 13 prípadov, rovnako 13 prípadov bolo riešených pri trestných činoch podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi podľa § 424 Trestného zákona. Ostatné trestné činy extrémizmu neboli významne zastúpené, resp. sa vôbec nevyskytli.

9.2. Pri trestných činoch výroby extrémistického materiálu podľa § 422a Trestného zákona a trestných činov popierania a schvaľovania holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti podľa § 422d Trestného zákona išlo zhodne o 6 prípadov a pri trestnom čine založenia, podpory a propagácie hnutia smerujúceho k potláčaniu základných práv a slobôd podľa § 421 Trestného zákona o 5 prípadov. Pre trestný čin apartheidu a diskriminácie skupine osôb podľa § 424a Trestného zákona nebolo v roku 2021 začaté trestné stíhanie ani v jednom prípade.

9.3. Štatistické listy MS SR týkajúce sa trestných konaní obsahujú údaje aj o štátnej príslušnosti a národnosti obvineného a od januára 2021 aj o národnosti poškodeného (obete). Štatistické listy ďalej umožňujú identifikovať v prípade osobitného motívu v § 140 písm. e) Trestného zákona s rozdelením na jednotlivé charakteristiky (napr. v jednej skupine z dôvodu nenávisťi pre príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pôvodu, farbe pleti; v druhej skupine z nenávisťi pre pohlavie, atď.). Tieto údaje sú uvádzané v štatistických listoch týkajúcich sa právoplatne ukončených trestných konaní a v podobe štatistík, ktoré sú dostupné na vyžiadanie prostredníctvom Analytického centra Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

9.4. Novela Trestného zákona, vrátane § 140 písm. e) zakotvuje osobitný motív trestného činu. Medzi nové dôvody spáchania trestného činu je doplnený jazyk, občianstvo, vzhlad alebo osobná charakteristika, rodová identita, zdravotné postihnutie a charakteristik „bez náboženského vyznania“.

9.5. Doplnenie osobitného motívu do kvalifikovanej skutkovej podstaty sa navrhuje v prípade trestných činov podľa § 150, § 163, § 165 a § 323 Trestného zákona (rozšírenie trestných činov obsahujúcich v kvalifikovanej skutkovej podstate osobitný motív).

9.6. Policajti Národnej kriminálnej agentúry vyhodnocujú informácie, ktoré následne využívajú na metodické účely, ako aj na účely hodnotenia stavu a trendov vývoja v oblasti boja proti extrémizmu, jednak pre potreby Národnej kriminálnej agentúry, ako aj pre iné subjekty (aj zahraničné). Zároveň sú organizované školenia formou inštruktážno-metodického zamestnania, ktoré sú určené pre policajtov vykonávajúcich odhaľovanie a vyšetrowanie trestných činov extrémizmu na Národnej kriminálnej agentúre a krajských riaditeľstvách Policajného zboru,

ako aj kurzy určené pre policajtov so zameraním na symboliku a nové trendy v oblasti pravicového extrémizmu. V rámci metodickej činnosti boli priebežne doplňované informácie na intranetovej stránke pre útvary Policajného zboru týkajúce sa najmä výkladu extrémistickej symboliky, ako aj prepisov textov z hudobnej tvorby pravicovo-extrémistickej scény. Taktiež sú v uvedenej problematike vypracované metodické príučky, ktoré sú distribuované pre základné útvary Policajného zboru.

10. Vláda SR sa zaviazala počas monitorovaného obdobia zaistiť harmonizáciu zákona č. 513/2010 Z. z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov so zákonom o používaní jazykov národnostných menšín v oblasti označovania názvov železničných staníc a zastávok v jazykovo zmiešaných oblastiach. Od začiatku roka 2017 sa železničné stanice a železničné zastávky začali označovať v jazykoch národnostných menšín a k 1. aprílu 2021 bolo celkovo doposiaľ označených 128 železničných staníc a zastávok. Z uvedeného počtu bolo maďarským názvom označených 122 železničných staníc a zastávok a rusínskym názvom bolo označených 6.

11. V rámci programu zdravotnej mediácie Zdravé komunity, ktorý je financovaný prostredníctvom fondov Európskej únie, bolo zamestnaných 270 asistentov podpory zdravia a 25 koordinátorov. Zväčšia ide o ľudí žijúcich v prostredí marginalizovaných rómskych komunít, resp. z tohto prostredia pochádzajúcich. Spomedzi asistentov podpory zdravia tvoria ženy približne 70 %.

11.1. Cieľom programu Zdravé komunity implementovaných organizáciou Zdravé regióny je zlepšovanie podmienok pre zdravie² založené na dôkazoch o zdravotných potrebách, zdravotná mediácia, podpora preventívnych činností a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. Asistenti podpory zdravia a koordinátori spolupracujú s 1 307 lekármi. Aktivity napríklad zabezpečujú udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti detí. Z hľadiska infraštruktúry je to napríklad zlepšenie v oblasti nakladania s komunálnym odpadom. V rámci programu je zamestnaných 270 asistentov podpory zdravia a 25 koordinátorov. Väčšina zamestnancov sú Rómovia (90 %). Zamestnanci programu sú systematicky školení, program mal tiež u mnohých zamestnancov silný emancipačný efekt a desiatky zamestnancov vďaka svojmu zamestnaniu v programe úspešne skončili alebo zvýšili svoje formálne vzdelanie. Jedným z kľúčových aspektov z hľadiska zamestnávania sú racionálne nastavené kvalifikačné predpoklady uchádzačov o pozíciu asistent podpory zdravia a taktiež stabilné pracovné podmienky – práca na plný úväzok. Zamestnanci programu sú de facto zamestnancami vo verejnom záujme, čo im zabezpečuje relatívne stabilné pracovné podmienky.

11.2. Program zdravotnej mediácie Zdravé komunity, ktorý je realizovaný prostredníctvom národných projektov financovaných z prostriedkov Európskej únie, je implementovaný štátnou príspevkovou organizáciou Ministerstva zdravotníctva SR „Zdravé regióny“. Program historicky začal ako projekt mimovládnej organizácie pôvodne financovaný rôznymi

² Podrobnú analýzu stavu je možné nájsť tu [ZK_potreby_e-verzia.pdf \(zdraveregiony.eu\)](#)

súkromnými darcami, z ktorého sa postupne stal systematický program. Viac informácií o jeho cieľoch a oblastiach pôsobenia sa nachádza na webovom sídle organizácie Zdravé regióny.

11.3. Z ročného rozpočtu organizácie na realizáciu programu zdravotnej mediácie v prostredí marginalizovaných rómskych komunít vo výške cca 5,8 milióna eur pochádza približne 200 000 eur ročne zo štátneho rozpočtu prostredníctvom Ministerstva zdravotníctva SR. Do konca roka 2022 je financovanie programu zdravotnej mediácie zabezpečené prostredníctvom Operačného programu Ľudské zdroje v celkovej výške 15 825 000 eur.

11.4. Aktivity v rámci projektu Zdravé komunity nemožno považovať za zdravotnícke činnosti, ich aktivitami je podpora verejného zdravia, zlepšovanie podmienok pre zdravie a zdravotná mediácia, podpora preventívnych činností, zvyšovanie zdravotnej gramotnosti. Program Zdravé komunity takisto prispieva k individuálnemu začleneniu obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít. Prostredníctvom komplexných činností sa zlepšujú podmienky pre zdravie a aktivitami nepriamo podporujú zníženie miery neplatenia a sprístupnením nástrojov na odstraňovanie dlhu.